

ЦИФРОВІ РОЗВИВАЛЬНІ МАТЕРІАЛИ В ДОШКІЛЬНІЙ ОСВІТІ

Горленко В. М. (ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0003-3963-4804>)

Активне застосування дистанційної та/або змішаної форми здобуття дошкільної освіти в умовах карантину під час пандемії COVID-19 виявило цілу низку проблем, які потребують якнайшвидшого вирішення. Серед них електронно-цифрова нерівність учасників освітнього процесу, недостатній рівень цифрової грамотності педагогів, невисокий рівень забезпечення закладів дошкільної освіти цифровими інструментами в тому числі і якісними розвивальними цифровими матеріалами. В даному випадку, застосування слова цифровий характеризує технічну складову і передбачає розміщення матеріалів на будь-яких цифрових носіях або розміщення в інформаційно-комунікаційній системі. З огляду на це, вважатимемо термін «розвивальні цифрові матеріали» еквіваленту до терміну «електронні освітні ресурси» [1]. Різноманітність розвивальних цифрових матеріалів для дошкільної освіти і застосування різних критеріїв для їх класифікації дозволяє виділити такі види [1;2]:

1. За функціональною ознакою: електронні навчальні видання (електронна версія друкованого видання, електронна хрестоматія, електронний посібник, електронний освітньо-ігровий ресурс); електронні довідкові видання (електронний довідник, електронна енциклопедія); електронні практичні видання (електронні методичні рекомендації, електронний робочий зошит).

2. За наявністю друкованої версії: електронні версії друкованих видань; самостійні електронні видання або матеріали, що не мають друкованих аналогів.

3. Організаційно-допоміжні: аудіовізуальний твір; електронні методичні рекомендації; електронні дидактичні демонстраційні матеріали тощо.

4. За цільовою аудиторією: для керівників, для вихователів, для батьків, для дітей дошкільного віку.

5. За метою створення: для керування системою освіти, для просування певних освітніх програм, для створення команди однодумців.

6. За розробником: державні, регіональні, закладів дошкільної освіти, окремих вихователів/спеціалістів, торговельних фірм, наукових центрів тощо.

7. За видом джерела: статті, пісні, книги, казки, програми, малюнки тощо. Зазначимо, що даний розподіл не є остаточним і вичерпним.

Особливої уваги потребують розвивальні цифрові матеріали, призначені для дітей дошкільного віку. Розвивальні цифрові матеріали, які використовуються в дошкільній освіті, мають враховувати загальні методичні рекомендації щодо розроблення навчальної літератури для дітей дошкільного віку [3]:

- чітке визначення вікової адресації і відповідне використання достовірних, наукових, доступних певному віку даних;
- відповідність освітній програмі, за якою працює дошкільний заклад, та іншим нормативно-правовим актам, що регламентують роботу дошкільних закладів;
- орієнтування на сучасні форми навчання;
- забезпечення можливості диференціації та індивідуалізації навчання дітей дошкільного віку;
- сприяння цілісному і різнобічному (фізичному, пізнавальному, мовленнєвому, соціально-моральному, емоційно-ціннісному, художньо-естетичному, креативному) розвитку дітей тощо.

До спеціальних вимог до цифрових розвивальних матеріалів для дітей дошкільного віку на нашу думку належить:

- забезпечення інтерактивності і мультимедійності освітнього процесу;
- підтримка гри як провідного виду діяльності дітей дошкільного віку;
- «прозорість» у користуванні цифровими розвивальними матеріалами (вирішення чітко поставленої певної задачі за одну дію);
- юзабіліті (від англ. «usability») - інтуїтивність (наглядність) у користуванні дітьми дошкільного віку цифровими розвивальними матеріалами без потреби проведення спеціального навчання;
- можливість припинення використання даних матеріалів на будь-якому етапі;

- мінімальне використання цифрових розвивальних матеріалів типу «тренуйся і вправляйся» (тренажерів). На думку спеціалістів, вони мало підходять для дітей дошкільного віку, але часто зустрічаються в розвивальних матеріалах. Проте, певною мірою вони можуть бути ефективні у розвитку певних навичок (запам'ятовування алфавіту, вміння рахувати).

Варто зауважити, що наданий час остаточно розроблених рекомендацій щодо створення цифрових (електронних) розвивальних матеріалів для дітей дошкільного віку немає. Тому при створенні зазначених вище матеріалів слід брати до уваги Санітарний регламент для дошкільних навчальних закладів, Методичних рекомендацій щодо розроблення навчальної літератури для дітей дошкільного віку, Положення про електронні освітні ресурси, Положення про електронний підручник, Положення про дистанційне навчання. Актуальними залишаються інструктивно-методичні рекомендації «Щодо організації діяльності закладів дошкільної освіти у 2020/2021 навчальному році».

Також, корисним для розробників буде аналітичний огляд «Возможности информационных и коммуникационных технологий в дошкольном образовании», підготовлений Інститутом ЮНЕСКО з інформаційних технологій в освіті, де визначені вимоги до інструментів інформаційно-комунікаційних технологій, зазначені можливі негативні і позитивні наслідки застосування цих інструментів.

Подальшу науково-педагогічну роботу вбачаємо у розробці конкретних рекомендацій щодо створення цифрових розвивальних матеріалів саме для дітей дошкільного віку, подоланні досі існуючих упереджень щодо використання цифрових технологій в дошкільній освіті, популяризації самоосвіти та саморозвитку педагогів з розвитку цифрової (інформаційно-комунікаційної) компетентності.

Список використаних джерел

1. Положення про електронні освітні ресурси. *Верховна Рада України* : [офіційний вебпортал парламенту України]. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0666-19#Text>.

2. Комарова Т. С., Туликов А. В. Информационно-коммуникационные технологии в дошкольном образовании. Москва : Мозаика-Синтез, 2011. 123 с.

3. Наказ Міністерства освіти і науки України від 12.05.2014 р. № 572 «Про затвердження Методичних рекомендацій щодо розроблення навчальної літератури для дітей дошкільного віку». *Верховна Рада України* : [офіційний вебпортал парламенту України]. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0572729-14#Text>.

РОЗУМІННЯ НАУКОВОГО ТЕКСТУ В СУЧАСНОМУ ВИМІРІ

Гудінова І. Л. (ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0003-5297-8340>)

Інтерес до цієї проблеми зумовлений насамперед переходом до нових програм навчання, появою в психології безлічі нових теорій, які знаходять в основному своє відображення в текстових формах. Розуміння текстових форм можна трактувати як процес діяльності, але в основному, це її результат.

Контактуючи з текстом всякий раз ми намагаємося зрозуміти його, тобто здобути для себе нові знання, які б відобразили сутність речей, поєднали б відоме раніше з тільки що прочитаним, і перетворили попередню розрізнену інформацію в систему знань. Зрозумівши текст, ми присвоюємо нові знання перетворюючи їх в складову частину, яка регулює нашу діяльність відповідно до вимог практики.

Розуміння текстових форм можна трактувати як процес діяльності, але в основному, це її результат. Когнітивна функція тексту саме і полягає в розумінні отриманих знань, які стають частиною внутрішнього світу особистості і впливають на регуляцію її діяльності.

Найважливішою формально-змістовою характеристикою будь-якого тексту, є надмірність і економність. Надмірність в тексті зумовлена підвищенням надійності сприймання, і усуває імовірність невизначеності елементів контексту. Але реципієнт не закарбовує в пам'яті розгорнутий текст, а шляхом перетворення у внутрішній мові трансформує сприймане повідомлення до "сміслової теми", яка уявляє собою внутрішній код.